

YILMAZ ÖNGE BİBLİYOGRAFYASI

(1935-1992)

Sadi BAYRAM

1 935 yılında İstanbul İli Bakırköy İlçesi'nde doğan *Mehmet Yılmaz Önge*; babasının memuriyeti dolayısıyla ilk ve orta tahsilini Ankara'da Atatürk Lisesi'nde tamamlamış, 1959 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Yüksek Mimar-Mühendis olarak mezun olmuştur.

1959-1961 yılları arasında vatanî görevini ifa eden *Yılmaz Önge*, Temmuz 1961 tarihinde Vakıflar Genel Müdürlüğü Abide ve Yapı İşleri Dairesi Başkanlığı'na atanmıştır. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde Öğretim Görevlisi olan ve Türk Vakıf Eserleri restorasyonu sahasında çığır açan rahmetli *Ali Saim Ülgen*'le birlikte çalışan *M. Yılmaz Önge*; kısa sürede mesleğe intibak ederek, 1963 yılında ebediyete intikal eden *Ali Saim Ülgen*'in yerini almıştır.

Tezhip dalında *Ord.Prof.Dr.Ahmet Süheyl Ünver*'den ders alan *Önge*, kısa sürede, Abide ve Yapı İşleri Dairesi Başkanlığı Mütahassis Müşaviri ünvanını almış ve Türkiye'de bulunan Türk-İslâm eserleri restorasyon ve onarımları konusunda selahiyetli imza haline gelmiştir.

Bu sorumluluk; yurdun dört bucağını gezme, araştırma ve yapılan onarımların mahallinde kontrol imkanını sağlamış üniversite öğretim üyeleri ile sık sık fikir alış-verişinde bulunma mecburiyeti doğmuştur. 1961 yılından itibaren, gerek yurt içi, gerekse yurt dışında bulunan Türk Sanatı ile uğraşan ilim adamlarına her türlü yardım ve destekte bulunmaktan kaçınmamış, bila istisna, herkese yardım ve dostluk elini uzatmıştır.

Fiilen üzerinde çalıştığı eserlerin bir kısmı şunlardır:

- Afyon, İshaklı Kervansarayı,
- Afyon-Bolvadin, Sinan Paşa Camii,
- Amasya, Burmalı Minare,
- Amasya Bedesteni (Erol Yurdakul ile),
- Amasya, Rüstem Paşa Medresesi, onarım.
- Amasya, Pirlar Türbesi,
- Amasya, Bayezid Paşa Camii,
- Amasya, II. Bayezid Külliyesi (İmaret+Medrese, onarım,)
- Amasya, Çilehane onarımı,
- Amasya, Mahmud Paşa Camii,
- Amasya, Tokmakçı Hamamı?
- Ankara-Ayaş Killik Camii,
- Antalya, Bali Bey Camii,
- Antalya-Alanya, Akşebe Sultan Camii,
- Antalya-Alanya, Şarapsa Han,
- Antalya-Elmalı, Ömer Paşa Camii,
- Antalya-Elmalı-Tekke, Abdal Musa Külliyesi,
- Eskişehir, Kurşunlu Kervansarayı (Camisi *Ali Saim Ülgen* tarafından restore edildi).

Erzurum, Rüstem Paşa Bedesteni (proje+onarım)
Erzurum Ulu Camii, onarım
Eskişehir, Seyyitgazi Külliyesi,
Isparta, Dalboyun Hamamı,
Izmit, İgşaş Camisinin yeniden düzenlenmesi, mihrap ve minber çizimi
Kırşehir, Ahi Evran Külliyesi (Erol Yurdakul ile),
Karaman-Ermenek, Ulu Camii (onarım müşterek),
Karaman-Ermenek, Tol Medrese (Proje + Onarım),
Karaman-Ermenek, Sipas Camii (Proje + Onarım)
Karaman-Ermenek, Meydan Camii, onarım,
Karaman-Yollarbaşı (İllistra), Ulu Camii,
Karaman, Mader-i Mevlana Camii Medresesi (Mevlevihane), (Müşterek proje + Onarım),
Karaman, İbrahim Bey İmareti (Proje + Onarım müşterek)
Karaman, Alaaddin Ali Bey Türbesi (Proje + onarım),
Karaman, Hafsa Sultan Medresesi,
Karaman, Pir Ahmet Bey Camii, kazı ve onarım
Konya, Meram Hamamı,
Konya, Hasbey Darü'l-Huffazı,
Konya, Alaaddin Camii,
Konya, Beyhekim Mescidi,
Konya-İlgın, Lala Mustafa Paşa Külliyesi,
Konya-Akşehir, Seyyid Mahmud Hayrani Türbesi,
Konya-Doğanhisar, Dolaştığın Camii,
Konya-Akşehir, Taş Medrese (Türbeli kısmın projesi + Onarım müşterek),
Konya-Karapınar, Selimiye Külliyesi (Kazı ve komple proje, Selçuk Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Döner Sermayesi adına),
Konya, Mahkeme Hamamı,
Konya, Dokuzun Han (Proje Başkanlığı, daha sonra bu projeyi Doç.Dr.Haşim Karpuz yürütmüştür),
Konya-Beyşehir, Eşrefoğlu Camii,
Konya-Seydişehir, Seyyid Hamamı,
Konya-Seydişehir, Veli Hamamı,
Konya-Ereğli, Şifa Hamamı (Rüstem Paşa Hamamı),
Malatya, Ulu Camii (onarım)
Sivas, Gök Medrese,
Sivas, Güdük Minare (Proje + onarım),
Sivas, Keykavus Dar'üş-şifası, onarım,
Sivas-Divriği, Ulu Camii ve Dar'üş-şifası (Proje + onarım),
Tokat, Ulu Camii,
Tokat, Takvacılar Camii, onarım,
Tokat, Kurşunlu Camii, onarım,
Tokat, Ali Paşa Hamamı,
Tokat-Niksar, Ulu Camii,

Yılmaz Önge; Vakıf Eski Eserler üzerine fiili çalışmalar yaparken, bu arada başta *Önasya Mecmuası* olmak üzere; *Vakıflar Dergisi*, *Arkitekt*, *Sanat Dünyamız*, *Rölöve ve Restorasyon Dergisi*, *Türkiyemiz*, *Türk Kültürü* gibi dergilerde makaleleri de yayınlanmaya başladı. Türk sanatı ile ilgili millî ve milletlerarası kongre, seminer, sempozyumlara katıldı, çalışmaları ile ilgili ve hep değişik konularda bildiriler sundu.

Bu ilmi çalışmaların yanında, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sanat Tarihi Bölümünde doktora başladı ve 1971 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk-İslam Sanatları Kürsüsü'ne, Prof.Dr.Haluk Karamağaralı'nın yanına asistan olarak girdi. 1972 yılında "Anadolu Selçuklu ve Os-